

Paula Bermann ~ Deze ontspoorde wereld. Oorlogsdagboek. Amsterdam 1940 - Jutphaas 1944

Van 1940 tot 1944 houdt de in Nederland wonende Duits-Joodse Paula Bermann een dagboek bij. Dat doet ze in het [Kurrentschrift](#), een Duitse schrijfmethode die nog maar weinigen kunnen lezen. Het dagboek vormt een beklemmend verslag over de wereld in oorlog, haar Nederlandse gezin, haar familie in Duitsland. Ze is politiek zeer goed geïnformeerd en beschrijft het dagelijks leven in Amsterdam en vanaf 1942 in onderduik in Jutphaas gedetailleerd. Tussen de regels door klinken haar angsten en verlangens, en haar weerzin tegen een opgelegde identiteit: zowel Duits als Joods. Als Duitse wordt ze gewantrouwd, als Joodse

opgejaagd.

Bermanns dagboek aantekeningen zijn doortrokken van weemoed, boosheid, zorg om haar kinderen, afkeer van haar landgenoten en angst voor verraad. Nooit eerder verscheen een zo gedreven en precieze beschrijving van een leven in bezet Nederland, geschreven door een Duitse Jodin.

Het dagboek eindigt abrupt: voorjaar 1944 worden Paula, haar man Coen en hun dochter Inge verraden, opgepakt en via Westerbork naar Bergen-Belsen gedeporteerd. Vlak voor de bevrijding sterven Paula en Coen. Hun drie kinderen overleven de oorlog.

Paula Bermann, geboren 9 maart 1895, groeide op in een liberaal Joods gezin in het Duitse Konken en Kusel, en diende tijdens de Eerste Wereldoorlog als verpleegster aan het front in Frankrijk.

In augustus 1918 trouwde Paula met de Nederlander Coen van Es, eveneens van Joodse afkomst.

Coen en Paula kregen drie kinderen: Hans (1919), Inge (1923) en Sonja (1927). Tot Paula, Coen en Sonja op 24 augustus 1942 onderdoken bij het gezin van

beroepsmilitair Jan Kooy in Jutphaas, een dorp vlak bij Utrecht, bewoonde het gezin een benedenhuis in Amsterdam-Zuid, Valeriusstraat 135

8 november a.s. verschijnt het dagboek van Paula Bermann bij uitgeverij Balans.

Woord vooraf: Arnon Grunberg

Bezorgd door Elma Drayer

Vertaald door Johan H. Winkelman

320 pagina's met illustraties

Euro 22,50

Paperback met flappen

ISBN 978 94 600 3879 2

E-book: ISBN 978 94 600 3917 1